

Strazburg, 31 Mayıs 2005

CPGE (2005) 05

AVRUPA SAVCILARI KONFERANSI

6.OTURUMU

Macaristan Başsavcılığı İşbirliği ile Avrupa Konseyi tarafından düzenlenmiştir

Budapeşte, 29-31 Mayıs 2005

Parlamento Binası
Margitsziget Termál Oteli

**SAVCILAR İÇİN ETİK VE DAVRANIŞ BİÇİMLERİNE İLİŞKİN AVRUPA İLKELERİ
"BUDAPEŞTE İLKELERİ"**

31 Mayıs 2005'de Avrupa Savcılar Konferansı'nda kabul edilmiştir.

Giriş

1. Savcılar, ceza adalet sisteminde kilit rol oynarlar ve ayrıca bazı yargı sistemlerinde meşruiyetin genel koruyucuları olarak ticaret hukuku, medeni hukuk ve idare hukuku gibi alanlardaki diğer vazifelerle de görevlidirler.
2. Bu husus çerçevesinde Avrupa Savcıları Konferansı, savcılar için ortak ilkelerin belirlenmesinin teşvik edilmesi gerektiği kanaatine ulaşmış ve Konferansın Mayıs 2005'te Budapeşte'de düzenlenen genel oturumunda savcılara yönelik Etik ve Davranış Biçimlerine ilişkin aşağıdaki Avrupa İlkeleri onaylanmıştır.
3. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin, Avrupa Savcıları Konferansının kurucu belgesini teşkil eden Ceza Adalet Sisteminde Savcılığın Rolü Hakkında Rec (2000) 19 sayılı Tavsiye Kararına göre savcılar, hukukun ihlalinin cezai yaptırım gerektirdiği durumlarda hem bireylerin haklarını hem de ceza adalet sisteminin zaruri etkililiğini dikkate alarak toplum adına ve kamu yararına hukukun uygulanmasını sağlayan kamu yetkilileridir.
4. Tüm ceza adalet sistemlerinde savcılar, soruşturmanın başlatılıp başlatılmamasına veya devam ettirilip ettirilmemesine karar verir, soruşturmaları mahkemeler huzurunda yürütür, mahkeme kararlarının tamamına veya bazılarına ilişkin olarak temyize gidebilir veya temyiz işlemlerini yürütebilir.
5. Bu rehber ilkeler, farklı ulusal savcılık hizmetleri üzerinde bağlayıcı olmamakla birlikte, savcıların görevlerinin icrasına ilişkin yaygın olarak kabul edilmiş ve etik ve benzer hususlar konusunda ulusal düzeyde rehber olarak değerlendirilebilecek genel ilkeler olarak görülmelidir.
6. Bu rehber ilkeler, kamu savcılık hizmeti için veya kamu savcılık hizmeti adına çalışan tüm savcılardan beklenen davranış ve uygulama standartlarını ortaya koymaktadır.
7. Konferans, savcıların mesleki sorumluluklarını özerk şekilde ve bu ilkelere uygun olarak icra edebilmelerini sağlamak amacıyla ceza adalet sisteminde savcılığın rolü hakkındaki Rec (2000) 19 sayılı Tavsiye Kararının 4 ila 10 sayılı fıkralarında yer alan tedbirleri vurgulamaktadır.

I. Temel görevler

Savcılar her zaman ve her koşulda;

Dava açma görevi de dâhil olmak üzere görevlerini daima ilgili ulusal ve uluslararası hukuka uygun olarak icra ederler,

Görevlerini adil, tarafsız, tutarlı ve hızlı şekilde yerine getirirler,

İnsan onuru ve insan haklarına saygı duyar, bu değerleri korur ve desteklerler,

Toplum adına ve kamu yararına hareket ettiklerini dikkate alırlar,

Toplumun genel menfaatleri ile bireylerin hak ve menfaatleri arasında adil bir denge kurmaya çalışırlar.

II. Genel olarak mesleki davranışlar

Savcılar her zaman yüksek mesleki standartlara bağlı kalmalı ve

- a) Her zaman mesleklerinin onur ve şerefini korumalıdır,
- b) Her zaman profesyonel şekilde hareket etmelidirler,
- c) Dürüstlük ve itina konusunda her zaman yüksek standartlar uygulamalıdır,
- d) Görevlerini olaylara ilişkin değerlendirmeleri temelinde, hukuka uygun olarak ve her türlü uygunsuz etkiden bağımsız olarak icra etmelidirler,
- e) Bilgili ve eğitimli kalmalı, ilgili hukuki ve sosyal gelişmeleri takip etmelidirler,
- f) Rec (2000) 19 sayılı Tavsiye Kararının 36 a sayılı fıkrasında belirtildiği gibi, görevlerinin bireysel ve toplu olarak icrasında kendilerine rehberlik etmesi gereken genel esasların, ilke ve kriterlerin kabul edilmesi ve yayımlanması dâhil olmak üzere çeşitli uygulamalar aracılığıyla tarafsız ve tutarlı olmaya ve öyle görünmeye çabalamalı, gerektiğinde diyalog ve ekip çalışmasını sağlamaya çalışmalıdırlar,
- g) Görevlerini adil bir biçimde, korkusuzca, iltimas ve önyargı olmaksızın gerçekleştirmelidirler,
- h) Bireysel çıkarların veya belli bir kesimin çıkarlarının, kamu ve medya baskısının etkisinde kalmamalıdır,
- i) Tüm kişilerin kanun önünde eşit olma hakkına saygı duymalı; cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer görüşler, cinsel yönelim, ulusal veya sosyal köken, ulusal azınlığa mensup olma, mülkiyet, doğum, sağlık, engellilik ve diğer her türlü statü temelinde herhangi bir kişiye karşı ayrımcılık yapmaktan sakınmalıdırlar,
- j) Mesleki gizliliği korumalıdır,
- k) Mesleki faaliyetleri kapsamında görüştükları bireylerin görüşlerini, meşru menfaatlerini, mahremiyetlerini ve muhtemel kaygılarını dikkate almalıdırlar,
- l) Yetkileri dâhilinde, bireylerin hakları ve yasal durumları hakkında gereğince bilgilendirmelerini sağlamaya çalışmalıdırlar,
- m) Mahkemeler, polis, diğer kamu kurumları ve hukuk alanındaki diğer kişilerle olan görevlerini saygı ve nezaketle yerine getirmelidirler,
- n) Uluslararası işbirliğini mümkün olduğunca ilerletmek amacıyla hukuka uygun olarak diğer yargı çevrelerindeki savcı ve kamu kurumlarına yardımcı olmalıdırlar,
- o) Kişisel veya mali çıkarlarının ve ailevi, sosyal veya diğer ilişkilerinin, bir savcı olarak kendi davranışlarını uygunsuz şekilde etkilemesine izin vermemelidirler. Özellikle, kendilerinin, ailelerinin veya iş ortaklarının kişisel, özel veya mali çıkarlarının veya bağlantılarının bulunduğu davalarda savcılık yapmaktan kaçınmalıdırlar.

III. Ceza soruşturmaları çerçevesinde mesleki davranış

Savcılar, ceza soruşturması çerçevesinde görev yaparken her zaman;

- a) İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi'nin 6. maddesinde ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatlarında açıkça ifade edilen adil yargılanma hakkı ilkesini desteklemelidirler,

- b) Görevlerini adil, tarafsız, objektif olarak, hukukun koyduğu hükümler çerçevesinde ve bağımsız olarak icra etmelidirler,
- c) Ceza adalet sisteminin mümkün olduğunca hızlı işlemlerini sağlamaya çalışmalı, adaletin yararına hareket etmelidirler,
- d) Masumiyet karinesi ilkesine saygı göstermelidirler,
- e) Dava açılıp açılmaması yönünde bir karar almadan veya adaletin seyrini etkileyebilecek başka kararlar almadan önce gerekli ve makul tüm soruşturma ve incelemelerin yapılmakta veya yapılmış olmasını temin etmeye çalışmalıdırlar,
- f) Bir davada sanığın lehine ya da aleyhine olup olmamasına bakmaksızın sanığı etkileyen durumlar da dâhil olmak üzere davanın tüm hususlarını göz önünde bulundurmalıdırlar,
- g) Tarafsız bir soruşturma neticesinde suçun bulunmadığı görüldüğünde dava açmamalı veya davaya devam etmemelidirler,
- h) Davayı sebatla, ama adil şekilde ve kanıtlarla ortaya konanların ötesine geçmeyecek biçimde takip etmelidirler,
- i) Kanıtların yasal olarak elde edilip edilmediğini görmek için sunulan kanıtları incelemelidirler,
- j) Sanığın veya diğer kişilerin insan haklarının ağır ihlalini teşkil eden kanunsuz yöntemlerle elde edildiğine makul şekilde kanaat getirilmiş kanıtları, bu yöntemleri uygulayan kişiler dışında başka birine karşı kullanmayı reddetmelidirler,
- k) Bu tür yöntemleri kullanmaktan sorumlu kişiler aleyhinde gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamaya çalışmalıdırlar,
- l) Özellikle hukuk ve adil yargılanma ilkesine uygun olarak sanığa ve vekiline gerekli bilgileri vermek suretiyle tarafların eşitliği (*equality of arms*) ilkesini korumalıdırlar,
- m) Mağdur ve tanıkların menfaatlerini gereğince dikkate almalıdırlar,
- n) Adil bir karara ulaşmak için mahkemeye yardım etmelidirler,
- o) Kararları, mevcut kanıtların tarafsız ve profesyonel şekilde değerlendirilmesine dayalı olarak almalıdırlar.

IV. Özel yaşamdaki davranışlar

- a) Savcılar, özel yaşamlarındaki faaliyetleri nedeniyle savcılık hizmetinin fiili dürüstlüğü, adilliğini ve tarafsızlığını veya bunlara ilişkin makul algıları zedelememelidirler.
- b) Savcılar, her zaman hukuka saygı duymalı ve uymalıdırlar.
- c) Savcılar, mesleklerine yönelik kamu güvenini muhafaza edecek ve artıracak şekilde hareket etmelidirler.
- d) Savcılar, görevleri sırasında elde etmiş oldukları herhangi bir bilgiyi, kendilerinin veya başkalarının özel çıkarlarını haksız şekilde desteklemek için kullanmamalıdırlar.
- e) Savcılar, üçüncü kişilerden gelebilecek hiçbir hediye, ödül, menfaat, teşvik veya konukseverliği kabul etmemeli; dürüstlük, hakkaniyet ve tarafsızlıklarından taviz olarak

görülebilecek hiçbir görevi yürütmemelidirler.¹

Bu metin Avrupa Konseyi'nin katkılarıyla Türkçeye çevrilen gayri resmi tercümedir.

---

¹ Bu ilkeler, özellikle;

- Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Sözleşmesinden,
- Ceza adalet sisteminde Savcılarının rolüne ilişkin Rec (2000) 19 nolu tavsiyeden, -
- Kamu görevlilerinin davranış tarzlarına ilişkin Rec (2000) 10 nolu tavsiyeden,
- Suçun önlenmesine ve suçlulara yönelik muamelelerle ilgili ilkelerin, Savcılarının görevlerine uyarlanmasına ilişkin 8.Birleşmiş Milletler Kongresinde kabul edilen ilkelerden, (Havana, 27.Ağustos-7.Eylül 1990)

Uluslararası kuruluşların özel ve kamu kuruluşlarına önerdiği veya uyarladığı ilgili diğer etik, mesleki kurallardan, esinlenilerek hazırlanmıştır.